

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

Одъ овога листа излазе свакога месеца по три броя.
Цена му е на год. 3 ф. на по год. 1 ф. 50 н.

Брой 32. У Новоме Саду, 20. Новембра 1862. **Год. V.**

О одношено школе према држави.

(Едно питањѣ за учителѣ.)

Школа е истина обштинско заведенѣ, наређена, да онимъ породицама, што обштину чине помогне децу научити и воспитати. Али низъ обштину долази школа у тешнѣ одношенѣ и са државомъ. И државе се тиче исто као и обштине и породице, да изъ деце и младежи ваљани люди изађу, зато и настаява око тога; зато подиже заведеня на изображанѣ ваљани учителя; зато пропишеуе, коя све знаня и вештине онај имати мора, кое радъ ту службу да добие; зато иште строге изпите одъ тихъ, и наређуе одъ свое стране комисие и контролу тихъ изпита, и држава себи право коначнога потврђиваня или отпуштаня учителя, осигурава обстанака школа, и решава сва важния правна питаня школе и науке тицаюћи се.

Изъ свега тога види се, да држава школу одъ свуда у свою заштиту узима, али и право врховногъ надзирања себи задржава право издаваня закона наредби у овомъ погледу, као и право, то или оно одъ школе и учителя искати и истраживати.

Шта потражуе држава одъ школе? Потражуе, да школа децу све оне прописане науке и вештине научи, кое ће имъ за њиовъ идући зрелии векъ као людма уобште нужно бити. Съ тога налаже родитељма у дужность, да свою децу после прописаногъ узраста у школу шалю, а одъ учителя иште, да све на се примлѣне дужности учительскогъ званя точно и савесно извршюу, и има власть невеште или небрежљиве на одговоръ позивати, и оне, кои се никако поправити недаю са званя збачити.

Али она неможе само са тим задовољна бити, да деца само оно науче, што ће имъ као приватнимъ людма нужно и потребно бити, него оће, да и добри, за благо обштине и државе одушевљени грађани и поданици будну, да будну законима и наредбама државнимъ покорни люди, и люди, кои любе мир

редъ и правду, основе сваке сретне државе, — пакъ иште, да се школа при учению деце и на ово обзире и у томе децу научи и воспита. Съ тога и пази колико на учителъву науку и вештину, толико и на нѣгово морално и политично поведенѣ, почемъ само онай може и децу научити о благу общине и државе мислити и радити, законе и наредбе поштовати и извршивати, кои е самъ за та блага одушевљенъ и самъ законе и наредбе поштуе и извршуе; съ тога дае учителю родителъску власть надъ децомъ, и иште одъ нѣга, да са свимъ озбилѣмъ за тимъ стане и децу на послушность научи тимъ више, што е то и едина основа користне учительске у школи раднѣ; е тога и награђуе оне, кои се у томе погледу найвретнии покажу, а осуђуе и каштигуе за преступљеня учителѣ строжие негъ остале поданике, као кои су наређени и подузели се у томе деци не само образацъ бити, него и учители. А по себи се разуме, да се она при тимъ осуђиваню чува, да ни учителя неизложи интригама поединихъ злбнихъ опадача, као да ни праведне тужбе онихъ, кои свое найскуплѣ благо — децу учителю повераваю безобзирне неодбаци, него како ове исто тако и учителѣ у заштиту и одбрану узима, да часть учительскогъ чина, што е овай у найвећой мери заслужуе у очима народа што већма непозлеђену сачува.

Библичне приповѣдке

у библичнимъ рѣчма.

НОВЫЙ ЗАВѢТЪ.

10. Посленици у винограду.

(Мат. гл. 20, 1—16.)

Царство небесно подобно е човѣку домаћину, кои у јутро рано изиђе, да наима посленике у виноградъ свой. И погодивши се съ посленицима по новацъ (грошъ) на данъ, пошлѣ их у виноградъ свой. И изиђе у трећий часъ, па види друге, гдѣ стое на тржишту (на пазару, на пјаци) беспослени, и рекне имъ: „Идите и вы у виноградъ мой, и што буде право датѣу вамъ!“ И они отиду. — И опетъ изиђе у шестый и у девятый часъ, па учини исто тако. А кадъ у еданаестый час изи-

је, нађе друге, гдѣ стое беспослени, па им рекне: „Шта стоите овдѣ вас'данѣ беспослени?“ А они му рекну: „Нитко нас не најмио!“ А онѣ имъ рекне: „Идите и вы у виноград мой, па што буде право, то ћете добити.“ А кадѣ буде вече, господарѣ одѣ винограда рекне своме приставу (настойнику): „Дозови посленике и подај имъ плату почевши одѣ последњихъ до првихъ. И дођу они, кои су у еданајстѣй часѣ најмљени, па добыју по новацѣ. А дођу први, и мишляху да ће више добити, али добыју и они по новацѣ. И кадѣ приме, а они стану роптати противѣ господина говорећи: „Ови последњи еданѣ часѣ радише, па ихъ е онѣ изедначио съ нама, кои поднесмо теретѣ дана и врућину!“ А онѣ одговори и рекне едноме одѣ њи: „Друже, я теби нечинимъ криво, ниси л' се ты самномѣ погодіо по новацѣ? Узми свое па иди; а я хоћу и овомѣ последњимѣ да дадемѣ као и теби! Или, зарѣ я не сам властанѣ у своме добру чинити што хоћу. Зарѣ е око твоје лукаво за то, што самѣ я добарѣ.“

Тако ће бити последњи, први; и први, последњи; ерѣ многи су звани а мало ихъ е изабранихъ.

11. Неplодна смоква.

(Лук. 13, 6—9.)

Иисусѣ каза ову притчу: Нѣкѣй човѣкѣ имаѣаше у виноградѣу свомѣ усаѣену смокву, и дође да тражи плода на њой, и не нађе. И рекне виноградарѣу: „Ево трећа година како долазимѣ и тражимѣ плода на овой смокви, и не налазимѣ; посеѣци е дакле, зашто да земљу заузима.“ А онѣ одговори и рекне: „Господине! остави е и ове године, докѣ окопамѣ около њѣ, и обаспемѣ гноемѣ, па ако роди! Ако ли не, а ты ћешѣ е на годину посеѣћи!“

12. Два сына.

(Мат. гл. 21, 28—32.)

Човѣкѣ нѣкѣй имао два сына, и дође к првоме па му рекне: „Сыне! иди данасѣ ради у моме виноградѣу!“ А онѣ одговори и рекне: „нећу;“ а после се раскае па отиде. — И

приступи къ другоме, па му рекне исто тако. А онъ одговори и рекне: „Я идемъ господине!“ а не отиде. Кои е одъ ове двоице испунио волю отчину? Реконше му: „Првый!“ А онъ им рекне: Заиста вамъ кажемъ, да ће мытари и грѣшници пре вас ући у царство Божіе.

13. О невалялымъ виноградима.

(Мат. 21, 33—41.)

Другу притчу чуйте: „Човѣкъ нѣкій быо е газда, кои по-
сади виноградъ и потомъ га заградил, и ископа у нѣму пив-
ницу (подрумъ), и сазида кулу, и даде га радинима, па оти-
де. А кадъ се приближи време плодова, послѣ свое слуге къ
радинима, да приме одъ нѣи плодове. — А радини похватаю
слуге нѣгове, еднога избію, еднога убію, а еднога каменѣмъ
потуку. — Опетъ послѣ друге слуге, више нѣи него пре, и
учине имъ исто тако. После тога послѣ имъ свога сына го-
ворећи: „Вальда ће се постидити одъ мога сына!“ А кадъ ви-
ноградари виде сына, а они рекну међу собомъ: „Ово е на-
слѣдникъ; ходите да га убіемо, па ћемо себи задржати нѣгово
наслѣдство!“ И ухвате га, па га изведу изванъ винограда, и
убію га. Кадъ дакле дође господинъ одъ винограда, шта ће
учинити радинима тьма?“ А они*) му рекну: „Онъ ће злочин-
це зло погубити, а виноградъ ће даги другимъ радинима, кои
ће му давати плодове у свое време.“ А Исусъ имъ рекне:
„Заръ нисте никада читали у писму: „Камень, кога су пре-
небрегли видари, тай постаде глава одъ угла; то е было одъ
Господа, и дивно е у вашимъ очима!“ Зато вамъ кажемъ, да
ће се одузети одъ васъ царство Божіе, па ће се дати наро-
ду, кои твори нѣгове плодове.“

14. О мытару и фарисею.

(Лук. 18, 9—14.)

Нѣкими кои се ухваху у себе да су праведници, а уни-
штаваху друге, каза Исусъ ову притчу: „Два човѣка уђу у
црkvу, да се помолe Богу, еданъ фарисей, а другій мытарь

*) Првосвещтеници и старешине юдейске, коима е Исусъ ово говоріо.

(мытничаръ, званичникъ у царини, што примаше даціе). Фарисей стане и моляше се у себи овако: Боже! хвалимъ то, што я нисамъ као остали люди: отимаоци, неправедници, прелюбочинци, или као овај мытаръ. Я постимъ двапутъ преко недељ; и дамъ десетакъ одъ свега што имамъ.“

А мытаръ издалека стаяше, и нешћаше ни очію подигнути на небо; него удараше прси свое говорећи: „Боже! милостивъ буди мени грѣшномъ!“

Кажемъ вамъ да е овај отишао оправданъ кући своіой већма него онај! Еръ свакій, кои се самъ подиже, понизиће се, а кои се самъ понижава подигнуће се.

15. О неваляломъ слуги.

(Мат. 18, 21—35.)

Петаръ приступи къ Иисусу и рекне: „Господе! koliko пута, да опростимъ брату момъ, кадъ ми згрѣши, да л' до седамъ пута?“ Иисусъ му рекне: Не велимъ ти до седамъ пута, него до седамдесетъ пута по седамъ пута. —

Царство е небеско, као човѣкъ цар, кои хтѣде да се прорачуни са своимъ слугама. И кадъ се почне рачунати, доведу му еднога дужника од 10,000 таланта (фунтій сребра). А будући да онъ ніе имао съ чимъ платити, заповѣди господинъ нѣговъ, да продаду нѣга и жену нѣгову, и дѣцу, и све што има, и да му се плати. А слуга тай падне и кланяше се говорећи: „Господине! причекај ме, и све ћу ти вратити!“ А господинъ се смилуе на нѣга, пусти га, и дугъ му опрости.

А кадъ изиђе слуга тай, а онъ нађе еднога одъ своихъ другара, кои му е дужанъ быо 100 новаца (гроша) и ухвати га па га стане давити, говорећи: „Дай ми, што си ми дужан!“ Другаръ нѣговъ падне му предъ ноге, и моляше га говорећи: „Причекај ме, па ћу ти све платити!“ А онъ нехтѣде, него га одведе па га метне у тавницу, докъ дугъ неплати.

А кадъ виде другари нѣгови, што се догодило, буде имъ жао, па отиду, и кажу своме господину, све што се догодило. Тада га дозове господинъ, па му рекне: „Неваляли слуго! сав дугъ онај опростио самъ я теби, еръ си ме молио. Ніе ли требало да се и ты смилуешъ на другара твога, као што самъ се я на те смиловао!“ И разгнѣви се господинъ нѣговъ, па га преда мучителима, докъ неплати савъ дугъ свой.“

„Тако ќе и отацъ мой небесный учинити вама, ако неопростите свакий своје брату од свога срдца нѣгове погрѣшке.“

16. О милостивомъ Самарянину.

(Лук. 10, 25—37.)

Законикъ нѣкій приступи къ Иисусу, кушаючи га и говореѣи: „Учителю! шта ѣу чинити, да добьемъ животъ вѣчный? А онъ му рекне: „У закону шта е написано? Како читашъ? А онъ му одговори, и рекне: „Люби Господа Бога твога свимъ сердцемъ твоимъ, и свомъ душою твою, и свомъ снагомъ твоимъ, и свомъ мислю свою; и ближнѣга твога као самога себе!“ А Иисусъ му рекне: Право си одговорю; то чини, па ѣнешъ живъ быти!“ А онъ хтѣде да се оправда, па рекне Иисусу: „Тко е мой ближний?“ А Иисусъ одговори: „Човѣкъ нѣкій ишао изъ Иерусалима у Иерихонъ, па га ухвате разбойници, кои га свуку и изране, па отиду и оставе га едва жива. По случаю и свештеникъ нѣкій наиѣе тымъ путемъ, и види га, па проѣе мимо нѣга. А исто тако и Левитъ, кадъ е био на томъ мѣсту приступи, и види га па проѣе. А Самарянинъ нѣкакавъ кои пролазаше туда, доѣе надъ нѣга и кадъ га види, а онъ се смилуе на нѣга. И приступи, па му завѣе ране и залѣе улѣмъ и виномъ; и посади га на свога скота, па га доведе у гостѣоницу и побрине се за нѣга. И сутраданъ извади два сребрняка па даде угостителю, и рекне му: „Надгледай га; и ако што више потрошишъ, я ѣу ти платити, кадъ се вратимъ!“ —

„Шта ти се дакле чини, кои е одъ оне троице био ближний оное, што е меѣу разбойнике пао?“ А онъ (законикъ) одговори: „Онай, кои е милость съ нѣиме учинио!“ А Иисусъ му рекне: „Иди и ты па чини тако исто!“

17. О немилостивомъ богатиру и о убогомъ Лазару.

(Лук. 16. 19—31.)

Човѣкъ нѣкій био богатъ, па се облачио у скерлетъ и у скупочено платно, и веселио се свакий дан. А био едан сиромакъ по имену Лазаръ, кои е лежао предъ нѣговымъ вратма гноявъ, па е

желіо да се насити мрва, што падаху са трпезе оногъ бога-тога. Іошъ и пси долажаху и лизаху гной нѣговъ.

И догоди се да умре сиромах, и анѣли однесу га у крило Авраамово. А умре и богатый и саранише га. И кадъ е было у мукама у паклу, а онъ подигне очи свое, и угледа изъ далека Авраама, и Лазара у нѣговомъ врилу, па повикне: „Отче Аврааме! смилуй се на мене, и пошљи ми Лазара, да умочи у воду врхъ свога прета, и да ми разхлади языкъ, еръ страдамъ у пламену овомъ!“ А Авраамъ му рекне: „Сынко! опомени се да си ты примію своя добра у животу свомъ, и Лазаръ опегъ зла; а сада се онъ тѣши, а ты страдашъ; и преко свега тога, између насъ и између васъ велика се пропасть утврдила, те они кои бы хтѣли одавдѣ къ вама прећи, немогу; нити они што су отуда, къ нама прелазе!“

Тада опетъ рекне онай: „Молим те дакле отче, да га пошлѣшъ у домъ отца мога; еръ я имамъ петъ браће; нека им засвѣдочи, да и они недођу на ово мѣсто мученія!“ А Авраам му рекне: „Они имаю Мойсея и пророке, па нека нѣи слушаю!“ А онъ рекне: „Не отче Аврааме, него ако имъ тко из мртвихъ отиде, и онда ће се покаяти!“ А Авраамъ му рекне: Ако неслушаю Мойсея и пророке, ни да тко изъ мртвыхъ устане, неће они вѣровати.

18. О лудомъ богатому.

(Лук. 12, 13—21.)

Нѣкій изъ народа рекне Іисусу: „Учителю! реци момъ брату да подѣли самномъ наслѣдство!“ А Іисусъ му рекне: „Човѣче! ко е мене поставіо за судію или дѣлителя међу вама?“ А нѣима (людма) рекне: „Чувайте се одъ лакометва; ер нитко не живи одъ онога што има сувише!“ И каза имъ ову притчу:

„Нѣкомъ богатомъ човѣку оброди се нѣива, и помисли у себи говорећи: „Шта ћу чинити? Немамъ у што сабрати мою летину!“ И рекне: „Ево ово ћу учинити. Покварићу мое житнице, па ћу веће направити, и ту ћу сабрати сва жита моя, и моя блага, па ћу рећи души мојој: Душо! имамъ многа блага на много година; одмарай се еди, пій и весели се!“ А Богъ

нѣму рекне: безумниче! ову ноћ узеше душу твою одъ тебе, а што си приправіо, коме ће бити?

Тако пролази онај, кои себи благо сабира, а небогати се у Богу.

19. Притча о десетъ дѣвояка.

(Мат. 25, 1—13.)

Царство ће небеско бити, као оно десетъ дѣвояка, које узеше свѣтилнике свое и изиђоше на сусретъ женику. Петъ одъ њи бѣху мудре, а петъ сулуде. Сулуде узеше свое свѣтилнике, али не узеше са собомъ уљ у сасудовима са своимъ свѣтилницима. А будући да се женикъ закасни, задремаше све, и заспаше. У поноћи стаде вика: Ето женика, гдѣ иде; излазите му на сусретъ. Тада усташе све дѣвояке те, и украсише свое свѣтилнике. А сулуде рекоше мудрима: „дайте намъ одъ вашага уља, ерѣ се наши свѣтилници хоће да угасе!“ А мудре одговорише говорећи: „Да небы какогодъ недостало и нама и вама, болѣ е идите къ трговцима, на купите себи!“ И кадъ оне отидоше, дође женикъ, и оне које готове беху уђу съ њима на свадбу и врата се затворе. А после дођоше и оне друге дѣвояке и рекоше: „Господине! Господине! отвори намъ!“ А онъ одговори и рекне имъ: „Запета вамъ кажемъ я васъ не-познаемъ.“

Будите дакле на опрезу, ерѣ незнате дана ни часа, у кои ће сынъ човѣчій доћи.

20. 0 талантима.

(Мат. 25, 14—30.)

Нѣкій човѣкъ полазећи на страну дозове свое слуге и преда имъ свое иманѣ. И едномъ даде петъ таланта, а другоме два, а трећему еданѣ, свакоме према могућности нѣговой; па онда одма отиде.

А онај, што прими петъ таланта отиде, па стане радити съ њима, и добые іоштъ петъ таланта. Тако и онај, што прими два таланта, добые и онъ іоштъ друга два. А онај, кои прими еданѣ талантъ отиде, па га закопа у землю и сакріе сребро господина свогъ.

WWW.UNLIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

По дугомъ времену дође господинъ тыхъ слугу, и станѣ се съ нѣма рачунити. И приступи онай, што е приміо петъ таланта па донесе іошъ другихъ петъ таланта и рекне: „Господине! предао си ми петъ таланта, ево іошъ другихъ петъ таланта добыю самъ на нѣма!“ А господинъ нѣговъ рекне му: „Добро, слуго добрый и вѣрный! у маломъ быо си ми вѣранъ, надъ многимъ љу те поставити; уѣи у радость Господа твoга!“

А приступи и онай, што е приміо два таланта, и рекне: „Господине, два таланта си ми предао; ево іошъ друга два таланта добыю самъ съ нѣма. А господинъ нѣговъ рекне му: „Добро, слуго добрый и вѣрный! у маломъ быо си ми вѣранъ, надъ многимъ љу тебе поставити: уѣи у радость господина твoга.“

А приступи и онай, што е приміо еданъ талантъ, па рекне: „Господине, знао самъ те, да си тврдъ човѣкъ; жившъ, гдѣ ниси сїаю, и скупляшъ гдѣ ниси разсипао, па самъ се побояо, и отинао, те сакріо талантъ твой у землю, и ето садъ имашъ што е твое!“

А Господинъ нѣговъ одговори и рекне му: „лукавый слуго и леньвый! знао си да я живмъ гдѣ нисамъ сїаю, и да скуплямъ гдѣ нисамъ разсипао; требало е дакле да си дао мое сребро (новце мое) трговцима, па бы я, кадъ самъ дошао, узео што е мое съ добыткомъ. Узмите дакле одъ нѣга талант, и подайте ономе, што има десетъ таланта; еръ свакоме, кои има датѣ се, и претеѣиѣ му, а одъ онога кои нема, и што му се чини да има, узѣѣ се одъ нѣга. И невалялога слугу баците у таму найскрайню; ту ѣе бити плачь, и шкрипанъ зубій. —

21. Бесѣда Іисусова о страшноме суду.

(Мат. 25, 31—46.)

Кадъ дође сын човѣчій у слави своіой, и свети ангели съ нѣме, онда ѣе сѣсти на престолу славе свое, и скупиѣ се предъ нѣмъ сви народи, и разлучи ѣе ихъ измеѣу себе, као што пастиръ разлучуе овце одъ яриѣа. И поставиѣ овце съ десне стране себи, а яриѣе съ леве. Тада ѣе реѣи царъ оныма, што му стое съ десне стране: „Ходите благословени отца мога, наслѣдуйте царство, кое вамъ е приправљено одъ постаня свѣта. Я самъ гладанъ быо, и дали есте ми ести; жеданъ самъ быо, и напоили есте ме; странъ самъ быо, и примили есте ме; нагъ самъ

быо, и заодѣли сте ме; болестанъ самъ быо, и походили сте ме; у тавници самъ быо, и дошли сте къ мени!“ Тада ће му одговорити праведници говорећи: „Господе! кад смо те видели гладна, па нахранили; или жедна, па напоили? Кад смо ли те видели страна, па те примили? или нага, па заодѣли? Кад смо ли те видели болестна или у тавници, па ти дошли? И одговарајући цар рећи ће имъ: „Заиста вамъ кажемъ: Што сте учинили едноме одъ ове мое најманѣ браће, то сте мени учинили!“

Тада ће рећи и онима, што му стое съ леве стране: „Идите одъ мене проклети у огань вѣчный, што е направљенъ ђаволу и анџелима нѣговимъ (нѣговимъ слѣдбеницима). Я самъ гладанъ быо, и нисте ми дали ести; жеданъ самъ быо, и нисте ме напоили; странъ самъ быо, и нисте ме примили; боланъ самъ быо и у тавници, и нисте ме походили!“ Тада ће му одговорити и ови: „Господе! кадъ смо те видели гладна или жедна, или страна, или нага, или болна и у тавници, па те нисмо послужили?“ А онъ ће имъ одговорити и рећи: „Заиста вамъ кажемъ, што нисте учинили едноме одъ ове мое најманѣ браће, то нисте ни мени учинили!“

И ови ће ићи у муку вѣчну, а праведници у животъ вѣчный.“

Душмани.

(Една прича.)

Био еданъ царъ и имао у своимъ силнимъ земляма сваке врсте поданика: кнезева и господара, министара, ђенерала, саветника, судия и писара, трговаца, занатлиа и остали грађана и простака, а понайвише сиротинѣ и надничара, коихъ цело иманѣ беше изъ прстию у зубе, и о којима се оно вели, кадъ се кои на дрво попне, ништа му на земљи неостане.

Тай царъ едаредъ самъ собомъ овако говори: у момъ е царству све доста добро наређено, поданици су мои прилично збринуты; ако богаташи и господа и имаю пуние чиние и богатие одело и господске станове, али имаю и више брига и еда, и више одговорности, и више немирни ноћи, а притоме слабљи желудацъ, кои неможе свашта поднети, и пате одъ силни болести, о којима сиротиня ништа и незна. А сирома е здравъ и весео, може болъ и зиму и врућину поднети, и што

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

еде, то му прия, деца су му здрава и кочоперна и поредъ цр-
нѣгъ леба и оно мало сира опетъ су румении образа нег деца
господска.

Све што говора беше истина цео народ нѣговъ беше сре-
ћанъ и задоволянъ, сваки е имао свое веселѣ и радованѣ; кад
кои сиромакъ види господара когъ полѣмъ мутити, а онъ ути-
руѣи зной са чела свогъ у себи помишля: овај се данас ма-
снии залогая нагутао негъ ти, па зато садъ мора по полю да
тумара, да би ихъ савладати мого; а кадъ кои богаташъ си-
ромака когъ опази своју ужину ужинати помишля у себи: овај
има тежакъ животъ, али би опетъ Богъ зна шта дао, кад би
се са такомъ сласти само едаредъ накусати мого.

Едаредъ поѣе царъ, да своју земљу обиѣе. На граници нѣ-
говой живляше неки чаровникъ, то е био цару велики душма-
нинъ, онъ е свакояко смишляо како ће цару штете и зла на-
чинити, а највећма е смерао на простоту и сиротиню, ер ово
прави народъ беше, ово люди, кои најсретније и најзадовољ-
није живеше, а чаровникъ онај само то нетрпляше, да ко на
свету сретанъ и задоволянъ живи. Кадъ цар своју земљу оби-
ѣе и поѣе, да и крозъ туѣе пропутуе, чаровникъ то едѣа до-
чека, те найми некаква зла и нечиста духа у своју службу и
пошлѣ, да крозъ сву цареву земљу проѣе, у све колебе да за-
вири, па гдегодъ може, да уквари людма миръ, задовољство,
слогу, веселѣ и здравлѣ. Нечисти поѣе, и поче редомъ людма
руменило здравля и снаге съ лица скидати, а на место тога
оно прляво мрко бледило болештине и трулине метати, и ме-
сто онога одъ 9 сати у вече до 4 у зору тврдогъ и сладког
сна, даваше средъ дана неко буновно дреманѣ пуно наказни и
нечисти санова. Он свуда извара людма оно мало масла и сла-
нине и мяса и кобасица што имаше, за коекакве колачиѣе, што
ослаѣени беше, и само грло гагљикаше, али никое снаге неда-
ваше. На место здравога тела, даде имъ тврдъ и крвавъ же-
лудацъ, кои немога више ништѣ сварити, те и сиротиня иза-
ѣе у овомъ равна господи. Где мужъ и жена у любви и миру
живеше, те се онъ умеша, и начини сваѣу и раздоръ, и уве-
де ихъ у грднѣ, цсовке и сваѣу, и неостави ихъ на миру, док
крвѣ и ножъ едно на друго недигоше. Тако ти начини тай не-
частиви меѣу людма свакояко зло, а све умиляваюѣи се, да
нико и непосумня, да е све то нѣгово масло. Онъ се увуче у
све куѣе и колебе, и свако га омили, ерѣ е свуда терао ша-
лу и смей, а где болѣ упознао и пуге и безобразне игре, на

нов се мало помало сви люди научише, те тако се увуче зло и покоръ у све буцаке царства.

Кадъ се царъ дома поврати и опази, шта се у нѣговој земљи и съ нѣговимъ мирнимъ и добримъ народомъ учини заплака се тешко. Онда ступе предъ нѣга ђенерали и министри и рекну: пусти насъ, да заѣмо по земљи и да тога душманвина прогонимо; а царъ имъ рече: неће боимъ се народъ ни васъ ни мене познати. еръ му е душманинъ очи заслепио, пак кадъ поѣте, прећиће на страну оногъ, а одустати одъ васъ и одъ мене.“ Онда изађе войска и рече: „пусти насъ царе, па нека ихъ е као песка на мору, ми ћемо ихъ све потаманити;“ а царъ имъ одговори: „ние ме то бриге, што ихъ неби покорити мого, већъ ми е жао, да противу мога роѣногъ народа устаемъ и нѣга съ мачемъ у руци покоравати поѣмъ.“

Ко има уши да слуша, некъ чѹе: Тай царъ е Богъ, нѣгове землѣ светъ, народъ смо ми, чаровникъ е сатана, а нѣговъ помагачъ вино и ракия. Где бокалъ овлада ту се сатани служи а не Богу, ту изађу псовке наместо Богомолъ и грднѣ наместо благосилня. Али ће доћи господаръ на изтрагу, и већ носе сви пресуду на челу написану овимъ речма: „ни пиянице неће царства божиегъ наслѣдити.“ Корин. I. 6. 10.

Смртъ св. апостѣла Петра.

(Црта изъ живота.)

У последнѣ дане свога живота проповедаше слово божие св. апост. Петаръ у Риму, и то башъ у оно доба, кадъ подъ царомъ Нерономъ прва гоненя християна започеше. На многе молбе вернихъ склони се Петаръ и поѣ изъ града, да неби ту уваѣнъ и мученъ био. Али га на излазку сукоби Спасителъ и кадъ га Петаръ зипита: „Учителю, одкуда ти?“ одговори Спасителъ: „Дошао самъ, да ме јошъ едаредъ разишну.“ Петаръ осети, да га тимъ речма Господ са нѣгове слабе вере укорети хтеде, пакъ се врати у градъ, будне уваѣнъ и наскоро затимъ у мукама разапетъ. На молбу нѣгову неразапеше га усправце већъ стрмоглавце, еръ онъ недржаше себе вредна Господу свомъ ни смрѣу раванъ бити. Пво се збило 68 године по роѣнью Христовомъ.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Крмача.

(Една прича.)

У свой атар говори, то е најлакше, сваки уме то. Едарадъ е и крмача рекла: „Я самъ четкаръ, да мене ние сви би люди као и прасци прљави ишли.“ Живила чистоћа. — Дакле у свою часть говори уме и крмача.

Лисичи светъ.

(Една басна.)

„Найглавния створеня, што ихъ на свету има — рекну у свомъ збору лисице — то су безъ сумнѣ кокоши. Коњи и марва ни су ни на користь; а човекъ е најшкодљивие живинче овде, и при ствараню света само е зато амо пропуштентъ, да намъ има ко кокоши одраживати.“

— Тако изпадне судъ о вредности ствари увекъ, кадъ ихъ станемо само по нашој користи оцењивати.

Страсти и разумъ.

(Една басна.)

„Пусти насъ о нашој глави чинити шта оѣмо — рекну едаредъ страсти разуму — и ми смо одъ Бога као и ти.“

„Само сте заборавили, — придода разумъ — да под мојомъ управомъ сгаяти имате, и то е одъ Бога.“

Курыакъ и лисица.

(Една басна.)

Дође курыакъ лисици у пооде, и ова га лепо дочека и угости. При одлазку опази курыакъ лисичиће и обрадуе се, како ће то лепа играчка нѣговой деци бити, те украде едно. Тако благодари ула на угошћеню.

Шта ће садъ лишица? Да моли? Да прети? Да отима? Не. Ућути, па чимъ куракъ одмаче, прекиимъ путемъ пре у куракъ руцу уђе негъ куракъ. „Остави мое дете — викне лишица — другчие ћу твою подавити.“ Тако изменяю децу и сваю свою примивъ разиђу се.

Међу улама никадъ вере нема него или насилъ или лукавство.

Зима.

(Едно описанъ.)

Што е у дану ноћ, то е у години зима. Мракъ и ладноћа то су господари зимњи. Пара у ваздуху смрзава се и пада не као киша, него као снегъ, и вата се не као роса, него као инъ и слана по земљи. У ледене окове оковани стое потоци и реке, у тврдъ оклопъ и белу снежну кошуљу стегнута земля, све образи смрзнућа и стеге.

Празна и пуста стое поля и њиве, а дрва гола; по ваздуху ни едне мрвице нема, коихъ се пре читави роеви туда виаше, — све образи празнине и пустинъ.

Сасушенъ влатъ и савело лишће негдашњи украсъ поля и дрва садъ е играчка ветру; шуме и поля и ливаде све голе и увеле, или ихъ покрива снегъ, што на дрглу гранъ савия и теретомъ ломи, — све образи старачкогъ изнемогнућа.

Токъ сокова у дрвима престао, ништа не расте; сва дрва као у дубокомъ сну почиваю. Али и силни животиня билла застаю, и силне животинъ као растинъ леже и спаваю зимњи полумртви санъ.

Али гледни малко поболъ и видићеш, да е зима време иладыама иладыа у сну као у колевци живлѣћи клица, кое у своимъ люскама подъ земљомъ леже, тако е небројно семе, пунци и яйца одъ инсекта итд. што свудъ разасуто леже. Низъ гробове стое колевке, низъ венуће и тренуће младъ снагу прибирајући животъ.

Али зима е цветъ дружевнога и душевногъ живота людскогъ. Повученима е поля у топле собе отвараю се срца и душе као мирисно цвеће; зима ихъ едно низъ друго сабия, а сан е вавекъ одморъ и подмлађиванъ и окрепљиванъ. Неваля дакле помести санъ са смрти, ни миръ са мртвиломъ, ни подмлађиванъ са старачкимъ изнемогаванъмъ. Подъ ладнимъ корама и

лоскама леже топла срца; тако бие и подъ ладном кором леда и снега топло срце майке нарави.

Велика створеня.

(Една басна.)

Кадъ се едaredь дивеше величини слона примете, да ма- гарацъ међу мале животинѣ спада. То буде овомъ врло не- право, пакъ преднѣ ноге у висъ дигне и јошъ се на стражнѣ пропне, да своју величину покаже, и рекне: „мала е животиня мачка, тако реците.

Мияу — викне мачка, пакъ се наостреши м згрчи леђа да већа изађе па рекне: „я молимъ за респект; гледните ми- ша колишанъ е.“

Ци — ци, цвркне мишъ „како да ние; я самъ Голиатъ према мраву, погледните, колишанъ е.“

На то покипте сви мрави, и стану на величину свог мрав- виняка показивати. —

Ето тако се одъ слона па до мрава свако животно за ве- лико држе, и знаде само за друго, да е малено.

Еданъ примеръ практичногъ рачуна.

(О израђиваню свиня.)

Е ли пробитачние на развитакъ или на брзо свинѣ гоити, види се изъ слѣдећегъ рачуна:

Свака глава треба нешто одъ ране за издржанъ живота, а што преко тогъ добива, то иде на гоенѣ. Метнимо да е за животъ нужно на данъ 10 фунти ране, то потроши сваки ко- мадъ на годину 365 пута по 10 фунти ране, а што е више, то иде на гоенѣ, и то:

1. Ако си таман толико ране на гоенѣ одредио, да сваки данъ 1 фунту више додашъ на оно, што за одржанъ живота треба, колико онда морашъ за целу годину имати? (Умножи 365 са 10 и додај јошъ 365 фунти више.

2. Али ти си наумио ту гомилу за гоенѣ одређене ране за по године потрошити, по године гоити, давајући сваки дан

2 фунте више, колико ћеш онда потрошити? (Узми по год. дана, и на њи по 10 фунти ране за животъ, пакъ додај и ово по 2 фунте ране за гоенѣ, да видишъ колико ћеш требати ране, а да свинѣ исто онако нагоене изађу за по године, као онамо за целу годину.)

3. Ти оћеш да даешъ на данъ по 4 фунте ране више, и да за четвртъ године онолико нагоишъ, као онамо за целу годину, колико ћеш онда свега ране потрошити? (Узми најпре животне ране за четвртъ године и додај по 4 фунте на данъ ове гоѣе, да видишъ, колика е разлика у трошку.)

4. Гоенѣ се дае јошъ и већма убрзати. Пазећи и чувајући свинѣ добро може имъ се на данъ по 8 фунти оне ране за гоенѣ давати, и за 45 дана гоенѣ онолико изтерати, као онамо у првоме случају за целу годину, колико ћеш ту ране уштедити? (Узми најпре на 45 дана животну рану, и додај сваки данъ 8 фунти гоѣе.)

Колика е разлика између потрошене ране у 1., а колика у овомъ 4. случају?

Кад би само 5 комада ранио, колико би ране уштедио, да нерачунамъ труда и времена.

Озбила е дакле пробитачије на брзо негъ на развлакъ гоити.

Решенѣ загонетака.

На страни 416.

17, Фебруара, ерѣ е најманѣ дана. — 18, Мачакъ. — 19, ние остао ни еданъ, ерѣ су одлетили. — 20, Стрпай напунѣнъ у празанъ, и јошъ у еданъ. — 21, Где е плитко те немогу пливати. — 22, Св. Илија, и сви јошъ живећи люди. — 23, Адамъ и Ева. — 24, Кључъ. — 25, Књига. — 26, Сен. — 27, Ђизикъ. — 28, уста. — 29, Никадъ, већъ трава. — 30, на купусной. — 31, Кључъ. — 32 Мразъ. — На страни 448. 32. Коприву. — 34. Бува. — 35. Спрома, ерѣ онѣ има вавекъ нужду, а нужда и законъ меня, тако е јака. — 36. Пуж. — 37. На то, што е уваћенъ. — 38. Гробаръ. — 39. Теразије и кантаръ. — 40 Човекъ, као дете пузи, а у старости за штапомъ. 41. Срце и крвѣ. — 42. Ренѣ, лукъ, паприка. — 43. Коя ние зацалѣна. — 44. Живѣ угљѣнѣ. — 45. Ракъ, кадъ се скува. — 46. Кадъ смрзне. — 47. Купусене. — 48. Напиши „црвено“ — 49. Држи другу у висѣ. — 50. Штрафгаѣски. — 51 Дрва. — 52. Тутати. — 53. Метни му е на главу. —